

AKTIVT

SKOGSBRUK

Höga krav
på Häradsköp

Aktiv skötsel
för stormfasta skogar

Hållbar framtid
för svensk skogsråvara

Sydved

Sydved köper virke samt erbjuder skoglig fullservice till skogsägare i södra Sverige. Företaget har omkring 130 anställda och omsätter varje år cirka 2,5 miljarder kronor. Den årliga anskaffningen av virke uppgår till cirka 5 miljoner kubikmeter. Sydved ägs av Stora Enso och Munksjö.

Ansvarig utgivare:

Daniel Fellenius, Sydved AB

Redaktör:

Annsophie Öhman, Jönköping

Redaktionsråd:

Kerstin Bylund, distrikt Hässleholm

Gustav Cagner, distrikt Vänersborg

Tomas Granberg, distrikt Jönköping

Lars Mårtensson, distrikt Hylte

Carl-Erik Ohlsson, distrikt Kalmar

Christer Olson, distrikt Aspa

Anders Ehrenström, skogsbruk

Daniel Fellenius, Lars Johansson,

och Annsophie Öhman, huvudkontoret i Jönköping

Frida Axelsson, Stora Enso Bioenergi

Form, produktion & projektledning:

Lindqvist Kommunikationsbyrå AB.

Omslagsfoto: Kai Tirkonen.

Tryck/upplaga: Elanders, 26000 exemplar.

Post till redaktionen skickas till:

Aktivt Skogsbruk, Sydved AB, Box 626,
55118 Jönköping

E-post: information@sydved.se

Telefon: 01046-38000

Aktivt Skogsbruk får, om källan anges, gärna återges.

Foto: Kerstin Jonsson

Foto: Hans Strand

Bo är vanligt i svenska ortnamn och står ofta för gård och boplat, men också i större perspektiv för en hel bygd. Förekommer redan i runskrift och är vanligt i bygdenamn från medeltiden.

Ett livsverk

I MÄNSKLIGHETENS HISTORIA är 80 år en tämligen marginell period. Men ur ett dagsfärskt perspektiv finns det för mig en hel del både imponerande och smått hisnande exempel att reflektera över när man ser till de förändringar vi människor har åstadkommit.

Då tänker jag både på enskilda personer som har byggt upp livsverk enbart utifrån egen drivkraft och på det samhälle som vi har idag, som skapats genom industrialisering och digitalisering.

Perspektiv

Att tänka sig in i all möda och slit som i detta nummer beskrivs från ett stenhuggeri i Bohuslän anno 1935 ger onekligen en del perspektiv på svenskt vardagsliv. Och det är «bara» 80 år sedan...

Om det beror på att jag själv kompletterat med några årsringar eller om takten på förändring och utveckling faktiskt har ökat det senaste decenniet kan jag bara gissa mig till. Men faktum är att vi människor nuförtiden fattar mellan 2500 och 10000 beslut, varje dag. Mycket tack vare den digitala värld och det informationssamhälle vi lever i.

Skogen – del av lösningen

Blickar man sedan fram i tiden en aning så inser man att takten på den globala utvecklingen snabbt måste anpassas till naturliga resurser som har en uthållig och hållbar framtid. Alltså, nöden blir åter uppfinningarnas moder. Och skogen sitter dessutom på en stor del av lösningen.

Det är ändå för skogsägare en vilande tanke att veta att våra skogar bidrar till så oerhört mycket för vår framtida livsstil. Som råvara till nya hållbara produkter och lösningar, och för rekreation. Redan för dagens generation, men framförallt för kommande generationer.

Klimatet påverkar

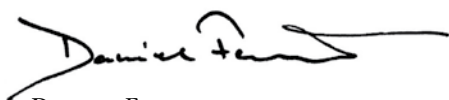
Skogen, ett livsverk som är skapat med god planering och aktiv skötsel presenterar sig idag stolt på många skogsägares fastigheter.

Beroende på biotop och trädslag kan dock 80 år vara förknippat med en högre risk. Med ett förändrat klimat är det viktigt att vi anpassar såväl planering som skötsel av våra bestånd. Framförallt för att i högre grad minska riskerna för stormskador och skadeinsekter.

Samtidigt kan vi vara med och bidra med en värdefull råvara till en hållbar bioekonomi. Läs mer hur du konkret kan arbeta för att stormsäkra i din skog.

Med längre dagar och ett värmande dagsljus ges nu ännu bättre möjlighet till att lägga upp planerna för de kommande åtgärderna i din skog. Förutsättningar till just ditt livsverk.

Njut våren i din skog!

DANIEL FELLENIUS,
INFORMATIONSCHEF SYDVED

«Skogsbranschen fortsätter att investera och det är välkomna nyheter för skogsägarna som kan glädja sig åt en fortsatt god efterfrågan på skogsråvara.»

Thomas Agrell, virkeschef, Sydved.
Skog & industri, sidan 12.

Nytt innovationscentrum

Framtiden för svensk skogsråvara ser ljus ut. Alternativen är många. Nyligen invigde Stora Enso sitt innovationscenter i Stockholm. Här ska det utvecklas förnyelsebara biomaterial som, bland annat, kan ersätta plast. Hela världen vinner på affären – även skogsägaren. [14]

Stormfasta tips

Redan i röjningsskogen startar arbetet med att skapa en stormfast skog. Ökad produktion och biologisk mångfald får du på köpet. [24]

Det vilda köket

Lisen Sundgren hjälper oss att återupptäcka bortglömda ingredienser och huskurer i skogens skafferi. Nässlor, kirskaål, björk och granskott ger en energikick i vår. [26]

Historiens vingslag, huggna i sten

Stenhuggerimuséet i Hunnebostrand berättar historien om en tid som flytt. Om hårt arbete och skickligt hantverk. Följ med på en resa i tiden. [32]

VAD VILL DU MED DIN SKOG?

EKONOMI | NATUR&KULTUR | REKREATION | TRADITION

Lördagsgodis på Häradsköp

{ TEXT: Amelie Bergman. FOTO: Örjan Henriksson }

Det är lördag förmiddag på Häradsköps Gård söder om Skillingaryd. Foderleveransen brummar in på gårdsplanen samtidigt som ännu en nöjd helgfirare lämnar gårdsbutiken med en stadig entrechote under armen. Storebror Axel har precis kommit hem från hockeyträningen i Skillingaryd. Lillasyster Maja undersöker belåtet innehållet i lördagsgodispåsen och erbjuder generöst att dela med sig till korna. Nr 776 Dalja nosar nyfiket men avböjer. Är man KRAV-certifierad så är man.

*Tre generationer Gärskog på Häradsköp.
Gustav, Maja och Håkan.*

Den vackra mangårdsbyggnaden på Häradsköp uppfördes 1843 av CE Wibbling som också var den som grundlade gården.

ATT SE SIN LADUGÅRD brinna är varje lantbrukares mardröm. För Håkan Gärskog på Häradsköps gård blev mardrömmen verklighet en sommardag år 2000.

– Det var ju sommar, så många av djuren var ute. Men några fick vi skjuta. Ja, herregud, vad ska man göra... , säger Håkan och tittar ner i kaffekoppen för att samla sig.

Så här efteråt kan vi konstatera att branden blev början på något nytt, kanske till och med bättre. Sedan branden 2000 har det i princip byggts konstant på Häradsköp. Nya idéer och satsningar har förverkligats en efter en. Idag är Häradsköp ett levande KRAV-certifierat lantbruk med ekologisk mjölk- och köttproduktion, gårdsbutik och skogsbruk. På gården finns cirka 450 djur varav 130 är mjölkkor i lösdrift. För att få en förbättrad köttkvalitet har familjen Gärskog valt att korsa in den österrikiska rasen Fleckvie i sina mjölkraskor. Mjölkkavkastningen blir visserligen något lägre men djuren blir också väl lämpade som köttdjur samtidigt som medelåldern blir högre.

Verksamheten ägs och drivs av två generationer, Håkan och Kerstin samt sonen Gustav och hans Emma. Barnbarnen Axel och Maja är sex respektive fyra år, och njuter av livet på landet i fulla drag.

Anrik gård

Häradsköps gård ligger högt och vackert på en kulle utmed 152:an mot Hillerstorp. Den nätta herrgårdsbyggnaden uppfördes 1843 av en företagsam herre vid namn CE Wibbling, som också skapade Häradsköp genom att slå samman fyra mindre gårdar. I ekbacken på andra sidan landsvägen står en minnessten rest till Wibblings ära. På stenen finns också de efterföljande ägarna namngivna: Hök, Stuart, Bengtsson och Johansson.

– Johansson, det var min morfar Edward och min mormor Ellen, berättar Håkan.

Att det var han som skulle förvalta Häradsköp var dock inte alls självklart.

– Nej, vi var en hel rad syskon och kusiner från början. Jag och Kerstin bodde i villa i Göteborg och jag jobbade bland annat med att sälja datorer och med att undervisa i företagsekonomi. Men intresset fanns där, och efterhand som de andra ville sälja så köpte jag ut dem.

I början av 90-talet stod Håkan som ensam ägare och han började ifrågasätta rimligheten i att äga en anrik gård i Skillingaryd och samtidigt envisas med att bo i ett villaområde i Göteborg.

– Det blev ju varken hackat eller malet. Kerstin var med på noterna så vi sålde och flyttade till Häradsköp för gott med våra barn, Gustav och Erik.

Man kan ju undra om det inte kändes lite äventyrligt att slå sig på en lantbrukarkarriär utan att ha någon tidigare erfarenhet?

– Nej, det var dags för något nytt. Jag har gjort galna saker förr och landat på båda fötterna. Det löser sig alltid.

Nu är Håkan Gärskog ingalunda en impulsiv person som kör på känslan och hoppas på det bästa. Företagsekonomien i honom ställer alltid upp ett antal möjliga scenarion och fattar välgrundade beslut med utgångspunkt i kalkylerna.

– Dessutom började vi i ganska liten skala. När vi flyttade till Häradsköp hade det varit arrendatorer på gården ända sedan 50-talet. Så det mesta sköttes av någon annan. Men så kom den dagen när en arrendator sade upp sig, samtidigt som jordbrukspolitiken var inne i ett skifte. Vi fick helt enkelt anledning att fundera över hur vi ville att framtiden skulle gestalta sig, och kom fram till att vi ville ta över själva.

Minnesstenen på ekbacken täcker in nästan alla ägarna till Häradsköp – från CE Wibbling fram till Håkan Gärskogs morfar, Edward Johansson. I dag är det storpudeln Caesar som är herre på täppan. Gladlynt som få – och älskar att promenera med matte Kerstin i skogen.

Ett steg i taget

Sagt och gjort. Ett steg i taget. Först blev det höns, sedan köttdjur.

– Byggnaderna, inte minst ladugården, var rätt gamla. Lösdrift var inte att tala om, det hade krävt alldeles för stora investeringar. Jag minns att jag tog in offert på att måla om taket och det skulle gå på en sisådär 70 000. Så det blev till att rätta verksamheten efter förutsättningarna, förklarar Håkan.

Så kom då den där ödesdigra sommardagen. Plötsligt var allt borta.

– Vi bestämde oss för att inte förhastat oss och börja bygga direkt. Vi funderade i lugn och ro igenom vad vi ville göra. Gustav var väldigt tydlig med att han ville vara med och han var säker på att det var mjölkproduktion som gällde. Vi gjorde några olika kalkyler och började med en lösdrift för ett 70-tal djur, för att testa om intresset och orken höll.

Det gjorde det. Antalet mjölkkor är uppe i det dubbla och ekonomibyggnaderna har varit under ständig tillväxt sedan den nya ladugården stod klar 2002. Efter förvärv är arealen i dag uppe i 250 hektar, varav ett 50-tal hektar är jordbruksmark. Håkan och Gustav arrenderar också cirka 100 hektar av grannarna. Häradsköp har blivit gården där det händer, ett bevis på att det fortfarande finns en framtid för lantbrukare med idéer och framåtanda. Men

det handlar knappast om att tälja guld med smörkniv, konstaterar Gustav.

– Nä, det här är ju ett fantastiskt jobb om man gillar att jobba jämt. Men jag trivs. Framförallt så uppskattar jag att jag är min egen chef, att jag styr mina egna dagar. Jag och pappa kompletterar varandra på ett väldigt bra sätt. Tidigare var det tydligt att det var han som stod för det affärsmässiga tänket, medan jag drev de jordbruksrelaterade frågorna. Fast med tiden har jag märkt att jag börjar bli allt mer intresserad av de ekonomiska bitarna och det känns bra. Vi gillar att diskutera och testa idéer.

Skogligt lagarbete

På Häradsköp är det alltid något på gång, och det mesta handlar om lagarbete. Så också i skogen.

– Visst är det så. Pappa kör fast och jag får åka och dra upp honom, retas Gustav.

Visst arbete i skogen gör de själva, men det handlar mest om vindfällan och enstaka träd. Sydved har under lång tid ansvarat för gallringarna på fastigheten. Tiden räcker ju liksom inte till, konstaterar Håkan, som dock följer sin skogsbruksplan. ➡

– Någorlunda i alla fall. Egentligen har vi förnygringsavverkat alldeles för lite. Men jag ska villigt erkänna att det bär mig lite emot att ta ner det. Och så tänker jag att det kan vara bra att ha vid ett stundande generationsskifte.

– Skogen har vi nog försummat en del, till förmån för allt annat. Men nu känns det som om vi börjar komma i fas igen och kommer att kunna lägga lite mer tid på skogliga strategier, och det känns roligt, tycker Gustav.

Deras Sydvedare, Lars Gustafson, som just är i färd med att planera ytterligare en gallring på fastigheterna, håller inte riktigt med Gärskogarna:

– Nej, nu tycker jag allt att ni överdriver lite. Skogen på Häradsköp är välskött!

Att familjen har ett genuint intresse för det skogliga har också tagit sitt uttryck i Håkans förvärv av en skogsfastighet på 50 hektar i Stengårdshult. «Den var så fin att det inte gick att låta bli.» Kanske kan han också tänka sig att köpa mer. När intressanta fastigheter är till salu i trakten så händer det att han tar sig en titt på objekten. I en verksamhet där det satsas så friskt på lantbruket skulle man kunna tänka att skogen har varit ett värdefullt tillskott, men så är faktiskt inte fallet, säger Håkan.

– Nej, vi jobbar enligt principen att varje gren måste kunna bära sig själv. Man kan inte hålla in vinsten från skogen för att täcka för en förlustverksamhet. Då är man fel ute.

Saken var biff!

Sedan Emma kom in i familjen har Häradsköp begåvats med ännu en idéspruta. Som det här med gårdsbutiken. Hon och Gustav träffades 2009, en lördagskväll på Sigges loge.

– Jag hade varit hemma hos mamma i Tranemo över helgen och var egentligen på väg tillbaka till Ultuna, när syrran och hennes kompisar lurade med mig. Jag var inte ett dugg partysugen men ändrade mig i sin sista stund och hängde med. Och tur var väl det, skrattar Emma.

Efter en dans med Gustav var saken biff, både bildligt och bokstavligt. Så fort Emma var klar med studierna flyttade hon in hos Gustav på Häradsköp och sedan kom Axel och Maja i rask takt.

Emma och Gustav är en «match made in heaven» på många sätt. För hur många mjölk- och köttbönder lyckas med konststycket att gå på logdans och kära ner sig i en livsmedelsagronom – och före detta vegetarian – med specialkompetens köttkunskap?

– När jag började på Ultuna var jag faktiskt vegetarian. Det hade varit så många köttskandaler – från plågsamma djurtransporter till belgisk blå – att jag hade valt bort köttet. Men kursen i köttkunskap fick mig att omvärdera mitt beslut. Jag insåg att det är skillnad på kött och kött.

Emmas examensarbete i köttkunskap handlade om hur stress hos nötkreatur påverkar köttkvaliteten och hur man kan undvika stress i samband med slakten. Efter examen har hon jobbat deltid som kvalitetscontroller på Axfood kött. Att Emma skulle lansera idén om en gårdsbutik på Häradsköp var egentligen bara en tidsfråga.

– Först ville de ha den i ett av de gamla uthusen, men då sa jag stopp. Man får ju tänka lite praktiskt också, gruffar Håkan som istället släppte till sin nybyggda redskapsbod.

– Ja, så nu får jag ha alla dina pryttnar i stallet istället, retas Emma som just nu, tillsammans med svärmor Kerstin, driver kampanjen «övertala svärfar och Gustav om att skaffa hästar».

Emmas succékalops

Butiken blev omedelbar succé. På fredagar och lördagar är gårdsplanen full av besökare som vill köpa närproducerat kött och botanisera bland Emmas noga utvalda produkter för skafferiet. I höstas vann också Häradsköp upphandlingen om leveranser av kött till skolor och äldreboenden i Vaggeryds kommun.

«Jag fick berättat för mig att de boende på äldreboendet hade reagerat positivt när de fick kalops gjord på vårt kött. De hade tyckt så mycket om det. Någon hade sagt att det smakade som förr i tiden. Då grät jag faktiskt en skvätt.» 🌿

Hela familjen Gärskog samlad vid långbordet i gårdsbutiken. Från vänster Gustav och Håkan, mormor Kerstin, Maja, Axel och Emma. Gårdsbutiken öppnade i höstas och blev omedelbar succé. Här säljer Emma, som är utbildad livsmedelsagronom, gårdens eget kött – ekologiskt och kravmärkt.

LARS GABRIELSSON, VD SYDVED

Gallringen i rätt tid och på rätt sätt höjer skogens framtida värde. På Sydved fortsätter vi att sätta kvaliteten i fokus; genom utbildning, utvärdering och ny teknik. Bland annat använder vi kartor framtagna efter laserskanning som visar markstruktur och fuktighet, allt för att minimera markskador. Vi arbetar också med direktrapportering från skördaren vilket ger bättre koll på resultatet av gallringen.

Aktiv gallring

– ny teknik driver kvalitetsfrågorna

I GÖTALAND FINNS stora arealer skog med gallringsbehov. Detta enligt Skogsstyrelsens nyligen genomförda avverkningsberäkning SKA 15. Gallringen är en viktig skogsskötselåtgärd och investering, som höjer värdet på den framtida skogen. Kvaliteten på utförd gallring är därför avgörande för resultatet vid förnyringsavverkningen.

Aktivt gallringsskogsbruk

Kunskapen om gallringens effekter på skogens värde utvecklas hela tiden, i takt med nya forskningsresultat och praktiska erfarenheter. Inte minst har våra erfarenheter från de senaste årens stormar förändrat synen på gallring. Till följd av detta har rekommendationerna anpassats.

Sydved står för ett aktivt gallringsskogsbruk med två till tre gallringar i granskog, där rådet är att utföra den första gallringen innan skogen är 11–13 meter hög. Den sista gallringen innan skogen är max 20–22 meter hög. Läs mer om vår syn på gallring på sidan 24.

Markstruktur och fuktighet visas

Sydved jobbar med återkommande utbildningar genom Gallringsakademien, stickprovsuppföljningar på utförda gallringar samt med maskinförarnas egenkontroll. Allt i syfte att säkra att jobben utförs i skogen enligt våra skötselinstruktioner. Vi kommer fortsätta utveckla dessa arbetssätt, nu även med diplomering av maskinlagen i spårlös avverkning för att minimera markskador.

Framöver är jag helt övertygad om att ny teknik kommer skapa ännu bättre möjligheter att säkra att gallring utförs i rätt tid och på rätt sätt. Redan idag använder vi kartor framtagna efter laserskanning som visar markstruktur och fuktighet för avverkningsplanering, även det i syftet att minimera markskador.

Automatisk gallringsuppföljning

Vi har länge efterlyst metoder för att automatisera uppföljningen av gallringen i samband med att maskinföraren kör skördaren i skogen.

Därför är det mycket glädjande med de omfattande försök som nu pågår med automatisk gallringsuppföljning (HPR-gallring). Metoden innebär att data om träden samt position samlas in under avverkningen och med hjälp av den informationen kan programmet skapa en bild av kvarvarande skog. På Sydved är det minst en maskin per distrikt som är igång med tekniken, som utvärderas, och förfinas, löpande.

På sikt tror jag även att bildteknik, med kameror monterade på skördarna, kommer att användas i samband med bland annat gallring. Allt i syfte att driva kvalitetsfrågorna framåt i denna synnerligen viktiga skogsbruksåtgärd, som innebär skoglig friskvård. 🌱

LARS GABRIELSSON, VD SYDVED

Nya investeringar gynnar skogsägaren

{ TEXT: Amelie Bergman. }

Efter några lugna och stabila vintermånader väntar ett nytt, händelserikt skogsår. 2016 kommer att präglas av tunga investeringar inom den svenska skogsindustrin. «Nya satsningar på produktion och innovation gynnar skogsägarna», säger Sydveds virkeschef Thomas Agrell.

Thomas Agrell,
virkeschef, Sydved.

SVENSK SKOGSINDUSTRI går in i en investeringsfas som kommer att gynna alla leverantörer i värdekedjan. Det rör sig om planerade insatser och vi står väl förberedda att parera eventuella variationer i efterfrågan, säger Thomas Agrell.

– Under kommande år kommer ett flertal massabruk i norra och södra Sverige att göra omfattande investeringar i produktionen. Efterfrågan på massa till olika typer av förpackningar samt wellpapp och tissue (blöjor) ökar och de här investeringarna är en viktig del av branschens omställning inför framtiden.

Ökat innovationsfokus

Också inom Sydveds sfär sker just nu strategiskt viktiga investeringar. Fokus ligger på innovation och utveckling av förnybara material baserade på skogsråvara. Här finns stor potential, menar Thomas Agrell.

– Stora Ensos nya innovationscenter i Stockholm kommer att ha stor betydelse för omställningen till nya material och produkter. Men vi har redan nu fått ut innovativa lösningar på marknaden, volymerna är än så länge små men ökar snabbare än väntat. Jag tänker bland annat på träfiberbaserade kompositmaterial som till exempel kan användas i eldosor och toaletsitsar, och

därmed minskar användningen av oljebaserade plaster. Biologiskt nedbrytbart papper för byggindustrin och grönsaksodlare, som alternativ till byggplast och täckplast, är andra exempel. Det är en mycket positiv utveckling som på sikt kommer att trygga efterfrågan på förnyelsebar skogsråvara.

Krav från sågverken

Parallellt pågår också en omstrukturering inom sågverksindustrin. Sågverken i södra Sverige är relativt många och diversifierade när det gäller storlek, ägandestruktur och vidareförädling.

– Det är dags för generationsskifte i många familjeägda företag och nu är processen i gång. Under vintern har det skett uppköp. Det här är dock inget som kommer att påverka skogsägaren, vi har upparbetade kontakter och är väl förberedda.

Den totala produktionen ligger sannolikt kvar på en fortsatt hög nivå.

Sågverkens efterfrågan på råvara bedömer Thomas Agrell som fortsatt god.

– Sågverken är skickliga på produktutveckling och produktionseffektivisering. Som skogsägare kan det vara bra att veta att precisionskraven numera är mycket höga från sågverkens sida. Förr handlade det om decimetrar – i dag måste längderna stämma

på centimetern eftersom sågverken har preciserat kund och användningsområde redan före avverkning. Det är alltså inte bara att ge sig ut i skogen och hugga, i dag har vi en avancerad leveranskedja där alla aktörer samverkar för kostnadseffektivitet i alla led.

Effektivare logistik

Under året kommer Sydveds satsning på effektivare transporter att märkas också för skogsägaren. Genom enkla modifieringar av lastbilarna har vi kunnat öka lasterna på våra skogslastbilar med fem procent, då vi nu kan lasta upp till 64 ton (bruttovikt). På så sätt sparar vi in var tjugonde körning, vilket inte bara ger lägre transportkostnader – påverkan på miljön och fastighetsägarens skogsbilvägar minskar också.

– Sammanfattningsvis ser 2016 ut att bli ett positivt år för skogsägaren. För den som levererar skogsråvara är det viktigt att branschen fortsätter att investera för framtiden – värmeverken, massaindustrierna och sågverken. Det är precis vad som sker just nu och skogsägarna kan därmed glädja sig åt en fortsatt god efterfrågan. 🌱

4 mars 2016

«Skogsbranschen fortsätter att investera och det är välkomna nyheter för skogsägarna som kan glädja sig åt en fortsatt god efterfrågan på skogsråvara.»

Marknadskollen

Timmer

Efterfrågan på gransågtimmer är god och drivs av ökad aktivitet inom den europeiska byggsektorn. Efterfrågan på talltimmer är fortsatt lägre än normalt på grund av det oroliga läget i Mellanöstern och Nordafrika. Den inhemska efterfrågan på talltimmer, främst från impregneringsverken, kvarstår. Svängningarna i efterfrågan på tall kan förhoppningsvis ses som normala och förhoppningsvis övergående. Efterfrågan på kubb för tillverkning av regler ökar på grund av det ökande byggandet i Sverige och i Centraleuropa.

Massaved

Efterfrågan på massaved är normal till god. Planerade investerings- och underhållsstopp under det kommande året bör inte påverka läget i någon större utsträckning. Efterfrågan på björkmassaved är fortsatt låg på grund av höstens höga avverkningsvolym. Efterfrågan på bok är fortsatt hög.

Skogsbränsle

Köldknäppen i januari har påverkat efterfrågan positivt. Efter en längre period med överlager har vi i dag en god balans mellan tillgång och efterfrågan. Bränslelagren är nu normala, i vissa fall till och med små, vilket ger skogsägaren god avsättning för de olika bränslesortimenten. Uttag av skogsbränsle ger ett inkomsttillskott och förenklar skogsvården.

Hållbar framtid för svensk skogsråvara

Stora Enso startar nytt innovationscenter

«Satsningen på innovativa biobaserade material och kemikalier är viktig ur ett hållbarhetsperspektiv. Den skapar en hållbar och långsiktig affärsverksamhet för Stora Enso men bidrar också till nya och smartare sätt att producera och konsumera. Mänskligheten utnyttjar mer resurser än vad vi har. Vi kommer inte att kunna fortsätta så här.»

{ TEXT: Amelie Bergman. }

*Mikael Hannus
forsknings- och
utvecklingschef
på Stora Enso.*

Med ett nytt innovationscenter för biomaterial bidrar Stora Enso till att trygga efterfrågan på svensk skogsråvara.

«Vi jobbar för att komplettera dagens användningsområden för träets olika beståndsdelar. På det sättet vill vi skapa resurseffektiva, förnyelsebara produkter baserade på de fina svenska skogsråvarorna», säger Mikael Hannus som är forsknings- och utvecklingschef på Stora Enso.

I DECEMBER INVIGDE Stora Enso sitt nya innovationscenter i Sickla, strax utanför Stockholm. Innovationscentret kommer att fokusera på helhetslösningar inom biomaterial – från forskning och produktutveckling till affärsutveckling och strategisk marknadsföring. Genom att skapa förnyelsebara produkter och lösningar av biomassa ska Stora Enso konkurrera med material baserade på fossila tillgångar, som till exempel plaster.

Konkreta produkter

Sedan tidigare finns ett innovationscenter i Helsingfors som inriktar sig på förpackningslösningar och jobbar i gränsytorna mellan förpackningskunder, konverterare och materialleverantörer.

– Stockholmscentret kommer att samla kompetenser kring nya biobaserade material och kemikalier inklusive produktutveckling och marknadsföring. De två centren kompletterar varandra och kommer givetvis att bedriva ett nära samarbete. Innovationscentret i Stockholm kommer även att samarbeta med externa partners, inom näringslivet samt universitet och högskola, förklarar Mikael Hannus.

I dagsläget har innovationscentret ett 40-tal medarbetare men tanken är att det i slutet av 2017 ska sysselsätta 100 personer; specialister som kommer att rekryteras både internt och externt. Anläggningen, som omfattar nästan 5000 kvadratmeter, är också utrustad med ett toppmodernt labb.

– Vi kommer att omsätta forskningsresultat till konkreta produk-

ter och kundlösningar. Det här kommer att kräva jobb både i egna laboratorier och i samarbete med externa partners. Tanken är också att vi ska skala upp verksamheten till pilot- och demonstrationsanläggningar. Det faktum att utveckling och marknadsföring jobbar tillsammans under samma tak ser vi som en av nyckelfaktorerna.

Ersätter fossila plaster

Stora Ensos vd Karl-Henrik Sundström har tidigare sagt att «allt som tillverkas av fossila bränslen i dag, kan göras med skogsråvara i morgon». Är det verkligen möjligt? Ja, säger Mikael Hannus med eftertryck.

– Det är både teoretiskt och tekniskt möjligt. Därmed inte sagt att det är möjligt i morgon dag – och det beror helt enkelt på ekonomiska realiteter. Men skogsråvaran är ett fantastiskt material med många inneboende möjligheter. Hittills har vi mest använt oss av cellulosafiber från veden, men genom utvecklade teknologier kan vi utnyttja andra delar av träet. Det ger oss många olika vägar att direkt och indirekt ersätta de flesta fossilbaserade produkter.

Som exempel på produkter som kan komma att utvecklas vid innovationscentret i Stockholm nämner Mikael Hannus skogsbase-rade textilier, polymerer, hartser, specialkemikalier och livsmedels-ingredienser. Ur biomassan kan man till exempel utvinna material av lignin och sockerarter som kan användas för framställning av biologiskt nedbrytbara plaster. Dessa skulle bland annat kunna ersätta plast och aluminium i livsmedelsförpackningar. ➡

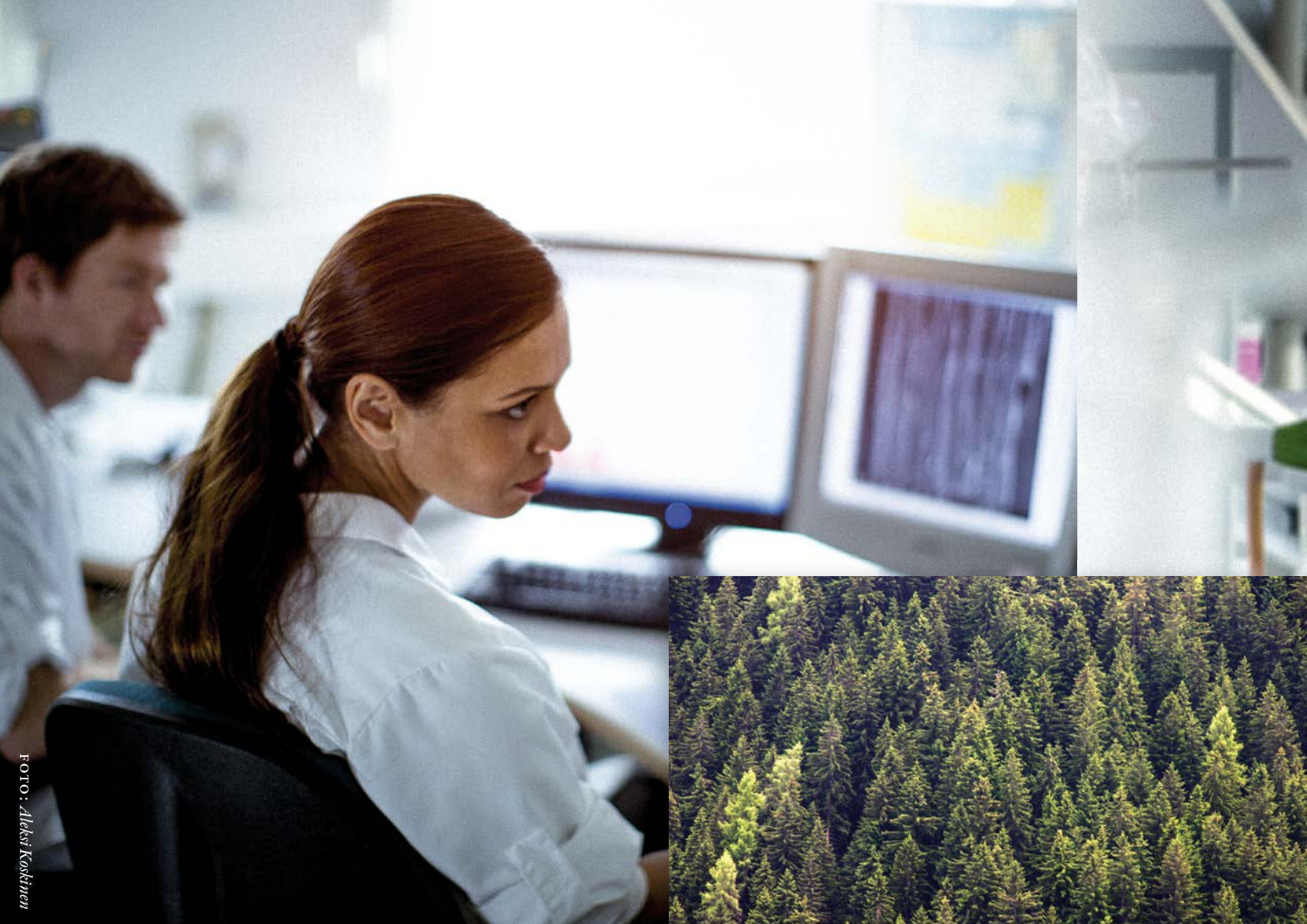
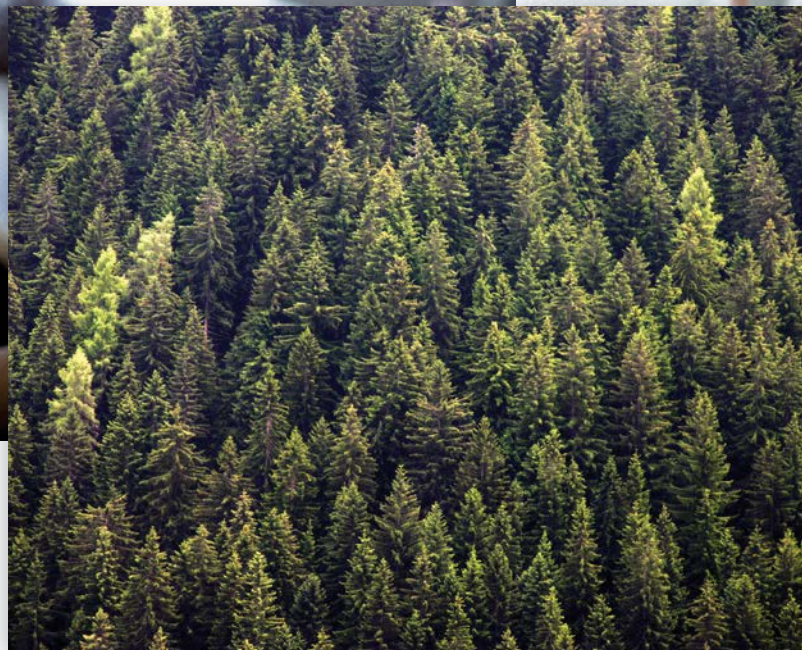

FOTO: Aleksi Koskinen

Det nya innovationscentret i Sickla i Stockholm rymmer ett stort, högteknologiskt laboratorium. Forskning kring och utveckling av nya biomaterial kommer att bedrivas både i laboratoriet och tillsammans med externa samarbetspartners inom näringsliv och akademi.

Smartare resurshushållning

Varför är det så viktigt att göra den här omställningen? På en marknad i stark förändring handlar det förstås om att Stora Enso måste säkra sin verksamhet. Det är knappast någon hemlighet att efterfrågan på tidningspapper inte är vad den en gång var. Men Mikael Hannus betonar också innovationssatsningens betydelse ur ett större hållbarhetsperspektiv.

– Stora Enso har en lång historia inom förnyelsebara material. Under de senaste hundra åren har skogsindustrin i huvudsak varit bioekonomisk med fokus på ständig produktutveckling och förbättring. Att vi nu växlar upp arbetet med nya biobaserade material och kemikalier har många orsaker. Det bidrar till en hållbar affärsverksamhet för Stora Enso, hjälper oss att attrahera kompetens

och skapar produkter och kundnytta för framtiden. I dag utnyttjar mänskligheten mer resurser än vad vi har. Redan nu behöver vi en yta motsvarande 1,5 gånger vår planet. Det säger sig självt att vi inte kommer att kunna fortsätta så här. Vi behöver använda våra råvaror effektivare och på ett sätt som gör att vi också kan producera livsmedel till en växande befolkning. Den ökande urbaniseringen är en annan växande trend som innebär att vi måste hitta nya och smartare sätt att producera och konsumera.

Fortsatt ståndortsanpassning

För skogsägaren innebär utvecklingen att efterfrågan på skogsråvaran tryggas för framtiden.

– Alla våra innovationssatsningar görs med avsikt att förbättra

FOTO: Aleksi Koskinen

vår förmåga att producera och sälja produkter – vilket säkrar och ökar behovet av skogsråvara. Vi fokuserar på bioråvara som inte konkurrerar med livsmedelsförsörjningen – och där har skogsägaren som producent av hållbar, förnyelsebar skog en viktig roll både på kort och lång sikt.

Vilka krav kommer då att ställas på skogsägarens råvara i framtiden avseende renhet och egenskaper?

– Med tanke på att omloppstiderna är långa, så är det absolut viktigaste att man anpassar bestånden efter de lokala förutsättningarna. Det som växer bäst och genererar mest stamvedsvärde nu och de kommande decennierna måste vara grunden. 🌱

Sex globala trender som driver behovet av hållbart producerad skogsråvara:

- Växande befolkning
- Urbanisering
- Ökade disponibla inkomster
- Ekomedvetenhet
- Ny livsstil
- Digitalisering

SKOGSSKÖTSEL

Här kan du läsa artiklar som mer praktiskt handlar om aktiv skogsskötsel. Vi ger dig olika aspekter på skogsbruk inom områden som till exempel röjning, gallring, plantering, naturvård, bioenergi, ekonomi och förvaltning. Ta gärna kontakt med din Sydvedare om du har frågor eller vill ha hjälp med något!

Just nu i din skog

JAN FEB MAR APR MAJ JUN JUL AUG SEP OKT NOV DEC

Vårljus i skogen

Det var en stormig höst och vinter. Nu är det dags att ta en runda på din skogsfastighet och se över hur skogen klarat utmaningarna från vind och snö. Har du stormfälld skog eller snöbrott som behöver upparbetas, kontakta Sydved så hjälper vi dig. När du ändå går över markerna, passa på att se över skogsbilvägarna. Är vägkanterna fria från växtlighet? Har vägtrummorna slammat igen? Behöver någon av vägarna mer grus?

Röj när sikten är som bäst

Våren är perfekt för röjningsinsatser i din skog. Så länge träden ännu inte fått sina löv är sikten bra och överblicken god. Temperaturen är dessutom «lagom» för röjningsarbetet. Varför inte passa på att slipa lite på handlaget genom att gå en röjningskurs som anordnas av till exempel Skogsstyrelsen. Ger garanterat effektivare skär- och fällteknik.

Dags för gallring?

Har du bestånd där det börjar bli läge att gallra? Såväl produktion som stormfasthet gynnas av att du börjar gallra i tid; starta gallringsinsatserna så att du är klar med gallringarna innan träden når 20–22 meter. Kontakta din Sydvedare för tips och råd på just dina marker.

Så lyckas du med vårplanteringen

När tjälen går ur jorden är tiden inne för plantering. Marken är fuktig och plantorna får igång tillväxten av rötterna direkt. Här ger vi dig några praktiska planteringstips.

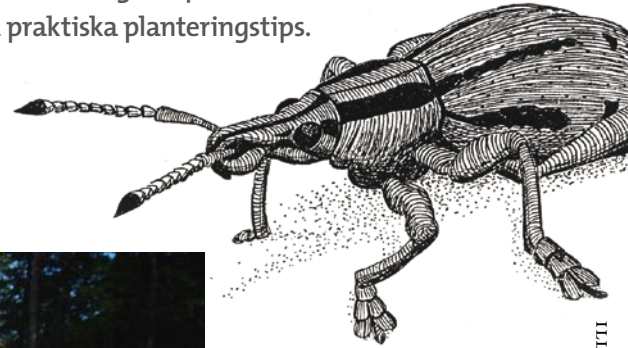

ILLUSTRATION: Björn Liedén

FOTO: Claes Hellqvist, SLU

MultiPro är ett barriärskydd i form av en enkel papphylsa som ansluter mot stammen längst upp.

FOTO: Skogenbild

Eftersträva rätt planteringspunkt: högt placerad och inte i svackan.

1 HOPPA INTE ÖVER markberedningen. Den är nyckeln för att ge plantan bästa möjliga förutsättningar. Till exempel ökar den marktemperaturen och minskar konkurrensen från hyggesvegetationen. För bästa resultat så genomförde du markberedningen i höstas så att tiltan och mineraljorden hunnit sätta sig under vintern.

2 ANVÄND PLANTOR SOM klarar framtida vegetation på hygget. Bördiga marker kräver därför oftast lite större plantor. Rådgör med din Sydvedare vilka plantor som är bäst för din mark. När väl plantorna levereras hantera dem varsamt. Förvara dem skuggigt och svalt – plantornas rötter är känsliga för uttorkning!

3 RISK FÖR SNYTBAGGEANGREPP? Se till att plantorna är behandlade med ett etablerat skydd. Välj gärna ett mekaniskt skydd.

Bland dessa finns till exempel beläggningsskydd som ofta är ett lim eller vax som sprutats på plantan eller så kallade barriärskydd – vanligtvis en hylsa av papper som hindrar snytbaggen från att komma åt plantan.

4 PLANTERA OM MÖJLIGT i den vända jordhögen (tiltan) eller högt i mineraljorden (nära tiltan).

Eftersträva alltså en hög planteringspunkt. Detta ger ökad närings-tillgång i starten och minskar risken för drunkning. Plantan bör också sättas i ren mineraljord, 1–2 decimeter från humuskanten, för att minska risken för snytbaggeangrepp.

5 BEHANDLA PLANTORNA MED viltskydd (sprutas på plantorna), om vilttrycket på dina marker är högt, för bästa plantutveckling och överlevnad.

*«Det är alltid vi som manuell resurs som tar beslutet
att avstå något träd som hänger farligt.
Vi tar inga onödiga risker,
utan då får maskinen göra jobbet.»*

*Johan Wikdahl, till vänster, och Patrick Johansson har gjort en viktig insats
som manuellhuggare under stormupparbetningen inom distrikt Kalmar.*

{ TEXT & FOTO: David Söderlind }

I spåren av stormarna Säkerheten först

När stormen Gorm drog över Sydsverige i november drabbades framförallt skogarna i sydöstra Götaland. Arbetet med att upparbeta skogen som fälldes när vindbyarna nådde orkanstyrka har pågått sedan dess. Aktivt Skogsbruk gjorde nedslag utanför Nävrägl i Blekinge för att få en bild av omfattningen.

– DET ÄR FRAMFÖRALLT gammal skog som drabbats. Inte så mycket i gallring, säger Calle Ohlsson, inköpare på Sydveds distrikt Kalmar.

– Det är väl i kantzonerna i så fall. Som här precis i anslutning till ett hygge så att vinden fick fart, säger skördarentreprenör Torgny Pettersson, TP skog.

Han pekar ut över en beståndskant där träden fallit av vinden. Precis intill finns ett stort område som är slutavverkat.

– I områden med många mindre fastigheter är det såklart svårt att planera kanterna bättre, man kan ju inte gärna hindra grannen att hugga. Vi brukar dock rekommendera att hugga igenom beståndet från öst till västlig riktning i den mån det går. Då planerar du för kantzonerna och gör dem mer motståndskraftiga i den härsnande vindriktningen, säger Calle Ohlsson.

Få ut virket snabbt

Sedan uppmanar Calle alla skogsägare som har stormskador i sin skog att snabbt kontakta sin Sydvedare.

– Då kan vi gå över markerna tillsammans och skapa en överblick av omfattningen.

Därefter är rekommendationen att upparbeta så fort som möjligt. Både för möjligheten att skapa avsättning för virket och för att minimera risken att skadeinsekterna får fäste i virkeshögar och

fallen skog när svärmningarna börjar till våren, sommaren.

Just de här dagarna i januari när jag besöker Blekingeskogarna är det perfekt drivningsväder; knappt någon snö, men kallt och tjålat.

– Ja, det här är optimalt, åtminstone för mig, skrattar Torgny och stänger hyttddörren om sig.

Huggarna gör maskinen effektiv

När stormskadorna är inventerade planeras insatsen av Sydveds inköpare.

– Vi ser över omfattningen och vilken typ av skog det är. Det får styra vilken maskin som jag skickar. En mindre maskin som lätt tar sig fram mellan spridda ströfållen eller en lite större maskin, som den här, till områden där det fallit större volymer, förklarar Calle.

Den praktiska insatsen börjar sedan med manuellhuggarna.

Manuella huggare är nyckeln för att få ut ett högt virkesutbyte i stormskogen. Av säkerhetsskäl jobbar Johan Wikdahl och Patrick Johansson alltid två och två.

Sydveds inköpare Calle Ohlson går igenom nästa objekt i stormuppbettningsarbetet med skördarentreprenör Torgny Pettersson.

Vi träffar Patrick Johansson och Johan Wikdahl en bit bort på ett angränsande hygge.

– Vår uppgift är att se till att maskinen blir så effektiv som möjligt när den väl kommer till platsen. Vi styr den med snitslar och markerar ut gränser och eventuella skydd som kan krävas för fornminnen, vattendrag med mera. Vid större områden som blåser ner kan det ju vara svårt att se och då blir en ordentlig och tydlig snitsling viktig, berättar Patrick Johansson.

Huggaryxan gör jobbet

Målet är att åstadkomma produktion och effektiv upparbetning även när förhållandena är svåra. Arbete i stormskog innebär dessutom ett större riskmoment än normalt.

– Det är alltid vi som manuell resurs som tar beslutet att avstå något träd som hänger farligt. Vi tar inga onödiga risker, utan då får maskinen göra jobbet.

Patrick och Johan kapar loss några stammar. Grus, snö och is på stammarna kommer att göra maskinförarens jobb svårare. Patrick och Johan visar med tydlighet att en huggyxa minsann är stormupparbetarens vän.

– Vi slår loss en hel del snö och jord med yxan. Det sparar kedjor både för oss och maskinen.

En annan säkerhetsåtgärd är att de alltid jobbar två och två.

– Vi går i lag om två och jobbar nära varandra. Optimalt ska vi vara någon dag eller två före maskinen, säger Patrick.

Naturen har gjort urvalet

Huggare som arbetar med manuell avverkning är en bristvara. Men nog så viktigt:

– Att ha utbildad personal, huggare och maskinförare som fungerar bra tillsammans är en nyckel både för effektivitet och ett säkert arbete, säger Calle.

Hyggeskanter och gammal skog har drabbats hårdast av stormarna i Blekinge den här hösten och vintern. «Skötsel som börjar redan med tidig och hård röjning och fortsätter med ett aktivt gallringsprogram är nyckeln för att minska risken för stormskador», säger Calle Ohlson.

– Produktionen blir inte riktigt lika hög här som i en konventionell avverkning. Jag kan inte planera på samma sätt som när träden står upp. Här är förutsättningarna givna eftersom träden redan ligger ner, utifrån hur naturen styrt, och jag får anpassa mig mer. Men när Patrick och Johan gjort sitt jobb underlättar det markant för mig, säger Torgny.

Hur blir virkesutbytet i stormskogen?

– Det kan bli sprickor när träden knäcks och det påverkar såklart. Men just i det här området har det faktiskt inte varit något problem.

Aktiv skötsel från start

Gorm har inte varit den enda stormen den här vintern. Vad ska skogsägaren som vill minska risken för stormskador framöver göra?

– Kommer det till gran på goda granmarker så måste du vara aktiv i din skötsel. Och det direkt från start; tidig och hård röjning som går över i tidig och hård förstagallring. Därefter ett aktivt

gallringsprogram som är färdigt innan skogen blir för hög. Helt färdiggallrad innan träden når 20–22 meter och låt inte gammal skog stå kvar för länge. På så här bördiga, goda granmarker som vi har här behöver man absolut korta omloppstiden för att vara bättre rustad för vind, säger Calle Ohlsson.

– Jag håller med. Det är viktigt att se över åldersfördelningen när bestånden är över 100 år. Då finns flera risker; rötan får fäste, träden blir höga. Sänk avverkningsåldern, säger Torgny Pettersson.

Och till alla självverksamma som funderar på att ge sig ut och städa upp i stormskogen har Calle och gänget runt maskinen en tydlig rekommendation.

– Ta inte risken. Det är för farligt. Det finns andra åtgärder som är bättre att göra och inte har den risknivån. Plantera, røj, fixa med skogsbilvägarna, men låt oss ta hand om vindfällena. 🌱

{ TEXT: David Söderlind. ILLUSTRATIONER: Frida Axell }

Aktiv skötsel ger stormfasta skogar

Aktiv skötsel som startar redan i röjningsskogen ger en skog som ökar motståndskraften mot storm. Du får dessutom produktion och biologisk mångfald på köpet. Här fem tips på hur du sköter dina bestånd enligt denna strategi.

1 Röj i tid

Markberedning och plantering är en investering att vårda, inte minst genom röjning. Tyvärr nedprioriteras ofta röjningen. Många skogsägare vill röja själva, men hinner inte riktigt med. Risken är då att det du investerat i föryngringen går förlorat när självföryngrade träd med dålig kvalitet tar plats och kväver bättre träd.

Röj därför bort oönskade träd i tid och röj fram träd med god kvalitet. Hinner du själv inte med, är det mer lönsamt att leja in någon istället för att strunta i det.

Röjning i rätt tid ger en bättre dimensionsutveckling på kvarvarande stammar. Det förbättrar ekonomin i kommande gallringar, både genom lägre avverkningskostnad och bättre virkesutbyte.

2 Røj tillräckligt hårt

När du väl röjer; gör det tillräckligt hårt! En generell regel vid normal skogsskötsel är att inte lämna fler stammar än de man normalt planterar. Kontrollera då och då att det är rätt antal stammar kvar. Ett tips är att man aldrig ska nå mellan två stammar om man sträcker ut armarna. Gör man det står stammarna för tätt.

3 Tidig förstagallring

Kom igång med gallringsåtgärderna tidigt, så att du hinner igenom gallringsprogrammet innan beståndet blir för högt och risken för stormfällningar ökar. Beroende på hur tät skog du har bör du förstagallra när de grävsta träden i beståndet närmar sig 11–13 meter i granskog (10–12 meter i tallskog).

4 Hård förstagallring

Beroende på hur du gjort dina röjningar görs den första gallringen med en gallringsstyrka mellan 25 och 40 procents uttag av grundytan. Är det någon gång i gallringscykeln du bör ta i lite extra för

att justera ner ett allt för högt stamantal och grundyta så är det i just förstagallringen.

Behöver du av kvalitetsskäl gallra bort många grävsta träd, en så kallad höggallring, är också det lämpligast att göra i förstagallringen. Höggallring har haft ett rykte om sig att sänka tillväxten, men görs den tidigt och inte upprepas vid senare gallringar så är tillväxtsänkningen försumbar.

5 Färdiggallrat vid 20 meter

Den sista gallringen i beståndet ska göras innan 20–22 meters höjd. Risken för stormskador ökar markant ju högre skogen är, och gallring i sig ökar alltid risken för stormfällningar under några år. Så redan vid förstagallringen bör du planera styrkan, så att du därifrån tills beståndet når 20–22 meters höjd har hunnit med en eller flera gallringar till.

Stamantalet bör i slutavverkningsförband vara runt 600–800 stammar/hektar, beroende på bördighet samt gallringsfrekvens och planerad slutavverkningsålder. 🌱

*«Använd björksav i saft, drinkar, smoothies,
degvätska i bröd, eller drick som den är.»*

{ TEXT: Eva Mandelqvist. FOTO: Charlotte Gawell.
Recept och fakta är hämtade ur boken «Det vilda köket» }

Vild vårmat och gröna huskurer

Skogen är en värld av dofter, färger och smaker. I urminnes tider har människan sökt sig till naturen för att hitta mat och läkning, färdigheter som egentligen finns kvar i vårt DNA men i en glömd vrå. Den kunskapen vill Lisen Sundgren väcka till liv och guidar oss här genom skogen för att se vad varje årstid kan bjuda på, både för tallriken och i medicinskåpet.

LISEN HAR DE senaste tjugo åren studerat hur örter, vilda och odlade, kan användas till mat, huskurer och välbefinnande och hon har även kokat egna salvor och örtprodukter. Längs vägen har Lisen utforskat vad hon kallar «naturlig livsstil» för att se hur man i sin vardag kan göra val som leder till en ökad livskvalitet, bättre hälsa och en hållbar framtid för alla levande varelser.

– Varför köpa ruccolasallad i matbutiken när maskrosorna väntar bakom hörnet? menar Lisen.

Det mesta är ätbart i skogen

Många människor är rädda för att det som växer i naturen ska vara giftigt. Lisen oroar sig mer över besprutade grönsaker och frukter i affären.

– Jag tycker att det är läskigare att äta ett äpple från snabbköpet, vem vet hur besprutat och manipulerat det är? Kirskaal har vuxit sig starkt i naturen av egen kraft och är fyllt av näringsämnen. En tomat från affären har vuxit upp under manipulerade förhållanden

med designade gener, artificiellt ljus och har aldrig sett solen på riktigt. En sådan tomat skulle aldrig överleva i naturen. Det sägs att våra odlade grönsaker inte har samma höga näringsvärden som för femtio år sedan. Låt oss komplettera med skogens eget skafferi, säger hon.

Lisen menar att kunskapen finns inom oss, nedärvd i generationer, vi behöver bara väcka den. Börja med ett par växter per säsong som du känner dig trygg med. Lär dig hur de ser ut, doftar och var de växer.

Konsistens och smak varierar när det gäller vilda växter, beroende på när de plockas. På bara en vecka kan de gå från att vara späda och milda till matiga och kraftiga. Det betyder att du ena veckan kan äta dem som de är, nästa vecka måste du finhacka för att smaken inte ska ta över och veckan efter kanske de inte smakar gott alls, så smaka redan i skogen. Det råder kocken Rune Kalf-Hansen i boken «Det vilda köket» som han har skrivit tillsammans med Lisen Sundgren.

«Vi äter för mycket salt och sött och våra kroppar behöver mer beskt och bittert.»

Lisens plocktips

Säsongen börjar när den börjar, inte alltid enligt almanackan, så håll ögonen öppna i skog och mark. Vissa växter kan enbart sköras under några dagar och de flesta kan inte köpas i butik. Ha alltid en påse eller korg till hands, men låt inte växterna bli liggande länge i en plastpåse, då kan de börja svettas och bli skadade. Plocka helst i torr väderlek, extra viktigt om du tänker torka växterna. Plocka minst 50 meter från trafikerad väg. Plocka inte mer än du behöver.

Brännässlor – vårens energikick

Bland Lisens favoriter har brännässlor en given plats.

– De brukar vänta där under snön och så snart solens strålar träffar så kommer de spröda första nässlorna. Då krälar jag omkring i skogsdungarna för att knipsa dem redan när de är några centimeter. Jag äter dem hela säsongen eftersom de förnyar sig från toppen. Nässlor är otroligt näringsrika och jag tycker att de är den bästa energi-boost man kan ta efter en lång vinter när hela kroppen ropar efter ny energi och immunförsvaret behöver stärkas. Gör gärna en kanna med nässeldryck, där du kokar upp nässlor snabbt och sedan har i en kanna på bänken och dricker under dagen. Använd i soppa, bröd, kakor, kex, majonnäs, salt, dipp, pesto och smoothie.

Kirskål – massor av «jävlar anamma»

Kirskål finns både i trädgårdar och i naturen. Lisen tycker att kirskål besitter en hel del «jävlar anamma» då den med envishet växer och sprider sig. Den står för styrka och är mycket näringsrik. Godast när den är 1–1,5 decimeter hög och bladen är blanka och ljusa. Äter man dem direkt framträder kålsmaken, när den blir hög är den inte längre god och då kan blomman användas. Kirskål är blodförstärkande och renande. Slunga i smör som spenat, ät rå eller använd i vegetariska rätter. Kirskål är populärt på fina krogar i flera länder

och är en växt som förtjänar lite mer stjärnglans. Är du ovan kan du börja med att lägga kirskål på pizzan.

Björk – «den fattiges ko»

Det gäller att skynda sig om man vill ta för sig av den mineralrika björksaven, för savningen är över när de spåda löven vecklats ut. Förr kallades björken «den fattiges ko» då vitaminbehovet var stort på vårkanten. En hutt björksav varje dag fram till lövsprickningen är en nyttig ritual. Praktiskt att frysa in som iskuber. Använd björksav i saft, drinkar, smoothies, degvätska i bröd, eller drick som den är. Björksav fungerar även som renande ansiktsvatten och stärkande skölj för håret. Savtappning ingår inte i allemansrätten. Björklöven är godast att äta färska när de är små som musöron, helst veckiga och klibbiga. Använd spåda björklöv som smaksättare i sallader, mixade i pesto och olja eller hackade i majonnäs, salt och socker. Björklöv innehåller mycket c-vitamin och de spåda bladen kan sköras fram till midsommar. Drick björkbladste regelbundet så stimuleras njurarna och det blir som en «tvätt» av insidan.

Groblad som plåster gör susen!

Lisens gröna huskurer

En gång i tiden brändes kvinnor som besatt kunskaper om naturen på bål, idag är vi bekväma och går på apoteken och hälsokostaffärerna när vi behöver stärka hälsan, men vad kan vara naturligare än att öppna upp sinnet för vårens gröna huskurer.

Vår och försommar är en jobbig tid för pollenallergiker och Lisen menar att det verkar som om vårt immunförsvaret blivit allt sämre, kanske för att vi har det för rent och att vi lever i en värld med mycket kemikalier och stress. Lisen rekommenderar att man börjar förbereda sig mot pollen redan på hösten genom att äta brännässlor för immunförsvaret. På våren kan du prova med att äta pollen i små mängder, ett halvt pollenkorn och sedan utöka.

Granskott mot hosta

Granskott är c-vitaminrika och stärker immunförsvaret. Ät dem färska eller gör en dryck som är näringsrik och bra mot urinvägsinfektion. Granskottssirap fungerar utmärkt mot hosta. Kom ihåg att inte bryta grenar utan markägarens tillåtelse.

Maskrosor – vår mest använda läkeväxt

Maskrosor är en av våra mest använda läkeväxter med en given plats i dåtidens apotek. Roten smakar bittert och liksom många andra bittra växter är den bra för levern och har använts för att kurera magproblem. Maskrosen rensar ut slaggprodukter och är bra vid reumatism. Är dessutom urindrivande, renande och stärker lever och njurar. Skörda roten vår och höst. Maskros kan ätas i sallader och de späda bladen är godast. Blommorna är goda att friteras.

– Vi äter för mycket salt och sött och våra kroppar behöver mer beskt och bittert. Vi behöver alla fem smaker – sött, salt, syrligt, beskt och umami – i varje måltid, för att matsmältningen ska fungera som den ska. Förr gjorde man ofta maskroskaffe, säger Lisen.

Groblad som plåster

De kallas indianplåster och gör susen! Grobladen drar ut stickor, glasbitar och infektioner ur huden. Lägg på huden, fäst med plåster eller en gasbinda. 🌿

Vild salamisallad med kirskaål, gräslök och röllika

FÖRRÄTT TILL 4 PERSONER

40 g vildsvinssalami
1 knippe vild gräslök
25 g hasselnötter, cirka 20 st
1 liter kirskaål
½ liter röllikablada

DRESSING

1 dl kallpressad rapsolja
2 dl nässlor
¾ dl torkade tranbär
1 msk pressad citron
salt, peppar

Mixa olja, nässlor, tranbär och citron till en dressing. Salta och peppra. Skär salami i tunna skivor. Skär gräslök i 3–4 cm långa bitar. Hacka nötterna. Lägg i skål och riv ned kirskaålen och röllikablada. Blanda i dressing och servera.

Björksavsdrink

Mixa 1 liter björksav med 2 dl späda björklöv. Sila och servera drinken kyld eller kolsyra den. Lagom till 4 personer.

{ TEXT: Amelie Bergman }

Vad händer med skogskontot?

Vi reder ut begreppen inför deklarationen

Lagom till årets deklaration presenterar vi en ny upplaga av Sydveds handbok «Skatterna i Skogen», producerad i samarbete med skogsekonomen Areal.

Så vad är det som har hänt – eller inte hänt? Per Josefsson på Areal vet vad du ska ha koll på.

Per Josefsson,
skogsekonom, Areal.

Vad händer egentligen med skogskontot?

– 2016 var året som skulle innebära omfattande förändringar i regelverken för den som bedriver skogsbruk. Den så kallade skatteförenklingsutredningen har lagt fram ett förslag som bland annat innebär avskaffande av skogskonto, periodiseringsfonder och expansionsfonder. Dessa ska enligt förslaget istället ersättas av en så kallad företagsfond. De nya reglerna var tänkta att träda i kraft 1 januari 2016. Så blev det nu inte – och skälen är flera.

Skatteförenklingsutredningens förslag har varit ute på remiss och stött på patrull. Dels har Skatteverket varit kritiskt på flera punkter och dels har LRF lobbade hårt för att skogskontot ska få vara kvar. Den politiska instabiliteten har säkert också påverkat. Resultatet är att inga beslut är fattade och att samma regler gäller som tidigare. Deklarationen som görs i vår avser ju verksamhetsåret 2015 och skogsägaren kan alltså räkna med att det finns utrymme för avsättningar till skogskonto både för 2015 och 2016. Reglerna för skogsavdrag förblir också desamma tills vidare.

Bör man förbereda sig ändå?

– Den som redan nu har vidtagit åtgärder för att till exempel återföra expansionsfonder har inte gjort fel. Någon typ av förändringar är att vänta och i det läget är det vettigt att förbereda sig och lägga upp en strategi. Men avseende skogskontot så tycker jag att det är en klok idé att smida medan järnet är varmt. Ett skogskonto som upprättas nu har en livslängd på tio år framåt i tiden och det påverkas inte av ett eventuellt avskaffande längre fram.

Några ändringar som berör äldre skogsägare?

– Ja, från och med 1 januari 2016 så införs en särskild löneskatt på 6,15 procent för aktiva näringsidkare som har fyllt 65 år. Därför bör du som aktiv pensionär passa på att skatta fram näringsinkomst för 2015, det vill säga i samband med den här deklarationen.

Andra förändringar att hålla reda på?

– Brytpunkten för statlig skatt kommer inte att höjas utan blir oförändrat 430 200 kr efter grundavdraget. Det innebär att fler kommer att få betala statlig skatt.

Sedan blir det förändringar i rot och rut från 1 januari 2016. Rut-avdraget halveras från 50 000 kr till 25 000 kr för den som inte

24 · Skogskonto

Skogskonto

Allmänt om skogskonto

Skogsavverkningar skapar stora intäkter vissa år. För att jämna ut dessa inkomstoppar har skogsägaren rätt att skjuta upp beskattningen på en del skogsinkomster genom att utnyttja skogskonto.

Skogskonto är en speciell sorts bankkonto. Principen är att det belopp som sätts in på skogskontot avdragsgillt i deklarationen. När skogsägaren sedan gör uttag från sitt skogskonto blir dessa skattepliktiga intäkter. Den årliga skogskontoräntan, exklusive 15-procentig källskatt, läggs till saldot och beskattas också först då uttag sker.

Det är bara fysiska personer och dödsbön som får använda skogskonto. Aktiebolag får alltså inte utnyttja skogskonto.

Runt skogskontoinsättning

Det finns regler för hur mycket man får sätta in på skogskonto ett visst år:

- 60 procent av likvid för avverkningsrätt
- 40 procent av leveransvirkeslikvid och värde av egna virkesuttag

Observera dock att skogskontoinsättning alltså inte ska skapa underskott i verksamheten.

*«Det är en klok idé att smida medan järnet är varmt.
Ett skogskonto som upprättas nu har en livslängd på tio år
och påverkas inte av ett eventuellt avskaffande längre fram.»*

fyllt 65 år. Takbeloppet för rot-avdraget förblir det samma, max 50 000 kr, men avdraget sänks från 50 procent till 30 procent av arbetskostnaden. Det betyder att man måste komma upp i en arbetskostnad på cirka 166 000 kr, att jämföra med 100 000 kr tidigare, för att tillgodogöra sig maximalt avdrag. Det här är förändringar som kan gälla även skogsägare, om renoveringen avser privatbostaden.

Avdrag för privat pensionssparande avskaffas helt 2016. För 2015 uppgår maximalt avdrag till 1800 kr. För dem som bedriver aktiv näringsverksamhet kommer fortfarande den så kallade 35 procents-regeln att vara kvar. 🌿

*Som Sydveds trogna leverantör beställer du enklast ditt exemplar av
«Skatterna i skogen» på sydved.se.*

Cecilias enda intäkter under 2015 är en rotpostlikvid på 100 000 kr och leveransvirke sålt för 20 000 kr. Cecilia har haft diverse kostnader på 85 000 kr i verksamheten.

Avverkningsintäkterna grundar rätt till skogskontoinsättning med:

$$100\,000 \times 60\% + 20\,000 \times 40\% = 68\,000 \text{ kr.}$$

Trots detta får dock Cecilia inte sätta in mer än 35 000 kr på skogskonto, eftersom det i annat fall blir underskott i hennes deklaration ($120\,000 - 85\,000 - 35\,000 = 0$).

Man ska öppna ett nytt skogskonto för varje beskattningsår insättning sker i näringsverksamheten.

Lägsta tillåtna avdrag för skogskontoinsättning är 5 000 kronor per år.

På en samägd fastighet ska delägarna ha var sitt skogskonto i och med att deras näringsverksamheter är skilda.

Bosse, Arne och Siv äger en skogsfastighet tillsammans. 2015 säljer de en rotpost för 90 000 kr, vilket ger dem 30 000 kr var som intäkt. Varje delägare har full frihet att deklarera sin tredjedel på bästa sätt.

Bosse sätter in 18 000 kr på sitt skogskonto.
Arne sätter in 10 000 kr på sitt skogskonto.

Siv låter bli skogskontoinsättning i år.

Varje delägare gör även sina skogskontouttag oberoende av de andra.

Ted Eriksson är guide på Stenhuggerimuséet och berättar livfullt om det hårda arbetet i stenbrottet.

{ TEXT & FOTO: David Söderlind }

Det är en idyllisk sensommarmorgon i Hunnebostrand. Sommarturisterna har lämnat. Men inte solens strålar. Och definitivt inte fiskmåsaarna som skrattar hest i hamnen. Den smala vägen upp på berget bjuder inte bara på fina skärgårdsvyer. Den tar dig också med på en tidsresa. När du kliver in på Stenhuggerimuséet är det 1935. Och du ska påbörja dagens arbetspass...

FRAMFÖR DIG LIGGER ett stenblock om 72x72x72 cm. Det väger ett ton. Innan du får gå hem ska det vara upphugget i 512 knott, eller gatstenar. Du får bara betalt för de stenar som har det exakta måttet 9x9x9 cm. Dina verktyg är en handslägga och en uppsättning olika små borrar och klyvspett...

Ted Eriksson är guide på Stenhuggerimuséet i Hunnebostrand och bidrar med sin berättelse till känslan av tidsresa.

– Arbetsdagen började vid fem på morgonen och slutade åtta på kvällen. Från det att du var 13 år kunde du få jobb i något av de många stenbrott som växte fram på Bohuskusten i början på 1900-talet.

Unik bohusgranit

Råvaran, bohusgraniten, var unik och eftertraktad. Framför allt för att den var klyvbar på tre håll; svall (horisontellt), ståklyv (vertikalt) och vinkelrätt mot ståklyvet, den så kallade tvärsen.

– Bohusgraniten har dessutom naturliga svallklyv, så stenhuggaren behövde inte bryta loss den i underkant. Det har naturen redan sett till, berättar Ted Eriksson.

Det här var egenskaper som gjorde bohusgraniten lämplig till att producera stenblock i olika storlekar. Från minsta gatsten till stora byggnadselement.

– Har du en gatsten i handen kan du ana de olika klyven, tydligast blir tvärsen som har en ruggig och sträv yta jämfört med de övriga.

Från berg till gatsten

Den erfarna stenhuggaren kände sitt berg, fortsätter Ted sin berättelse. Naturliga svarta ränder avslöjade svallklyven. Och naturliga sprickor indikerade hur ståklyvet skulle läggas. Sedan var det «bara» borra sig ner...

– Tre man krävdes; en vände borrar (som ett långt järnspett) och två slog med varsin fejsel (stor slägga). När borrar nästan var nere i svallklyvet fylldes hålet med lite bergskrut och så sprängdes stenen loss. I sprickan som bildades hällades finkrut och med det kunde stenen «hoppa ut» någon meter till så att man fick plats för att med muskelkraft och spett flytta stenen.

Vi pratar här om stenblock som kunde vara någon meter högt och 8–10 meter långt. För att kunna påbörja arbetet med att hugga ner det till mindre block behövde man vända det ett kvarts varv. Det gick åt många män för att rubba ett sådant block...

1 slag i sekunden

Med handslägga och små klyvspett började sedan stenhuggarna hugga ner blocket.

– I mitten på blocket gjordes en rak linje med en ritsmejsel. Därefter fram med 16 mm borrar och handslägga för att göra fingerdjupa hål längs med linjen. Varje hål tog ungefär fem minuter och krävde ungefär 200 slag.

Alltså 1 slag i sekunden, berättar Ted och slår på borrar ritmiskt ett par gånger, ett metalliskt ljud som skär genom det mesta. ➡

Varje stenhuggare hade sin uppsättning verktyg. Ordning och reda. I smedjan vässades och härdades verktygen.

– På varje meter gjordes fem hål. Totalt kunde alltså en stenhuggare göra omkring 80 sådana hål om dagen. 16000 slag, med en sådan här slägga, säger Ted och räcker mig släggan. Den är tung...

90 procent på export

När hålen var klara placerades en rundkil med två kilbläck i varje hål.

– Dessa pressade helt jämnt på stenen och stenhuggaren slog ett slag på varje kil tills stenen delade sig. Och jag lovar dig, ljudet när stenen delar på sig är bland det mäktigaste du kan höra. Det känns i hela kroppen.

Sedan var det bara för stenhuggaren att börja om; hitta mitten och samma procedur igen tills stenen vara nere i knottstorlek. Och ju mindre blocket blev desto mindre och finare verktyg.

Bohusgraniten var eftertraktad. Över 90 procent av det som producerades gick på export. Stenen skeppades iväg från de bohuslänska hamnarna, till destinationer i bland annat Argentina, Tyskland, Belgien, Storbritannien och Frankrike.

Handhugget är kvalitet

För markägare som hade berg på sin mark var det fritt att börja bryta sten. Markägaren kunde också, som ett slags arrende, sälja sitt berg till stenhuggare.

Spåren från stenhuggarens idoga arbete med borrar- och mejslarna kan

du ofta se på husgrunder som har stora block. Ett antal vita lodräta vita streck avslöjar att den är delad med bredkil.

– Stenläggare kunde säga precis om stenen var handhuggen eller maskinhuggen. Den handhuggna stenen hade en klang som den maskinhuggna saknade, som var dov i klangen. Och dessutom porös.

Maskinerna som användes för att klyva slog helt enkelt sönder egenskaperna i stenen. Leveranser långväga bort, där stenarna låg och skavde mot varandra, kunde komma fram och vara mer eller mindre bara grus. Det hände aldrig med handhuggen sten.

Stenhuggerimuséet fascinerar

Stenhuggerimuséet bjuder på många olika fascinerande delar; i smedjan finns mängder av verktyg att vrida och vända på. Varje stenhuggare hade sina verktyg och i smedjan vässades och härdades mejslar, borrar och spett.

Jag fastnar framför hyllan med de olika facken som är uppmärkt med namn; Harry, Ivan, Eber. Vilka var de? Hur såg de ut? I de små bodarna finns montrar med bilder som kanske kan ge någon ledtråd.

Ute i själva stenbrottet får du en fin utsikt om du jobbar dig uppåt. Det är också fascinerande att se hur berget formats av stenbrytningen, hur svallklyv fungerar i verkligheten.

Rundkil med kilbläck som bröt isär stenen med ett jämnt tryck när man slog på kilen med släggan.

Har du en gammal husgrund med stora stenblock? Kolla om du hittar brytspåren, som visar var stenhuggare slagit ner sina borrar i stenen. Handhuggen sten – ett tecken på kvalitet!

Hugga 500 knott per dag

Ted kopplar tillbaka till den där arbetsdagen i stenbrottet. Vi skulle hugga knott ni vet. Över 500 stycken närmare bestämt.

– Det var rent ut sagt för jäkla slitsamt. Och till allt elände var det inte ovanligt att man «högg varg». Du kanske hade jobbat på en sten i 3–4 dagar och så lossnade en alldeles för stor bit. Du hade läst stenen fel och gjorde den oanvändbar. Då fick du inget betalt. Tvärtom kunde det till och med vara så att chefen bedömde att «det borde du ha sett». Då fick du betala för stenen. Du kunde alltså ligga på minus när morgondagens arbetspass började om det ville sig illa.

Då tog många chansen att pröva lyckan med kortspel på kvällen.

– Många försökte vinna hem pengarna istället. Det spelades friskt med kort och dracks en hel del. Men det brukar ju sällan vara en lönande kombination i längden, säger Ted.

Kanske var det just dessa livsöden de hessa måsarna i hamnen skrattade åt. Harrys, Ivars, Ebers?

Historiska vingslag huggna i sten. 🌿

Fakta

Stenhuggerimuséet i Hunnebostrand

Populärt turistmål med guidade allmänna visningar under sommaren. Resten av året sker visningar efter överenskommelse.

Stenbrottet var aktivt 1935–1957. Här bröts sten som transporterades ner till hamnen i Hunnebostrand för vidareförädling till gatsten, kantsten och stora detaljer till husfasader.

Stenhuggerimuséet startade 1993 och drivs av den ideella föreningen Sotenäsgillet.

Du hittar enkelt till muséet via tydliga skyltar när du kör in i Hunnebostrand.

A photograph of a single-story yellow house with a dark, gabled roof. The house features white window frames and a green door. A large, leafy tree stands behind the house, and a gravel path leads to the entrance. A wooden bench is placed on the path. The text 'Detaljerna som gör gårdsplanen' is overlaid on the image.

Detaljerna som gör gårdsplanen

Du ser på skylten när du är framme! Vårt hus är det med vindflöjeln! Vi har en klocka på ladugårdsgaveln!

Att sätta en personlig prägel på gårdscentrum är inte bara praktiskt – det är ju roligt också. Så varför inte förena nytta med nöje i vår?

SOLURET. Någon praktisk funktion har inte soluret i dagens digitaliserade samhälle, men som prydnad i gårdsrondellen har det fortfarande sin självskrivna plats. Ett måttfullt alternativ till skulpturer och fontäner. Solur i mässing från mrfredrik.se, 3 775 kr.

EMALJSKYLTEN. En klassisk och vacker skyltvariant som kan göras personlig i många varianter. Finns i en uppsjö varianter hos skillingeemalj.se, från 480 kr (nummerskylt) och uppåt.

AGAVERN OCH URNAN. Den exotiska agaven var vanlig på förmögna gårdar – ofta valde man en hårdig fuskvariant i kopparplåt, Gysinge Centrum för Byggnadsvård 5 950 kr. Agaven «planterades» i urnor och ställdes i par på grindstolparna. Urna No.4 från Byarums Bruk, 11 394 kr, lannamobler.se.

VÄLLINGKLOCKAN. Samman kallade gårdsfolket till måltider och signalerade arbetsdagens start och slut. Vällingklockan monterades ofta på en gavel i ett eget litet klockhus. Är numera också föremål för en egen förening: Vällingklockans vänner. Från Qvesarum Byggnadsvård, qvesarum.se, 3 100 kr.

GÅRDSSKYLTEN. Den klassiska smidesskylten finns i en uppsjö varianter och kan enkelt personaliseras med gårdsnamnet eller annan information. Från 2 000 kr, trolsmedjan.se.

VINDFLÖJELN. Här i form av en häger. Finns i alla fasoner – bland annat med gris, räv och den klassiska tuppen – hos gamlamejeriet.com, från 5 000 kr.

{ RECEPT: Tove Nilsson. FOTO: Charlie Drevstam }

Äggmacka på många sätt: överst med avokado och chili, under med tonfisk och harissa, upp till höger «egg in a basket» och underst med rostad spiskummin, tomat och koriander.

Mångfald till påsk

Att vi äter så mycket ägg lagom till påsk har både en naturlig och en religiös förklaring. Det var till påsk som man äntligen fick ägg igen efter den långa fastan – samtidigt som hönsen kom igång att värpa igen efter vinterns uppehåll. Men varför nöja sig med ett ägg rakt upp och ner? Gör lite mer av äggen i år!

Äggmacka med avokado och chili

Avokado- och chilimacka har blivit något av en stående klassiker på många caféer och restauranger efter att Café Gitane i New York satte upp den på menyn och frukostbesökare fascinerades av hur något så enkelt kan vara så gott. Med ägg blir den såklart ännu godare.

1 MACKA

- 1 skiva vitt surdegsbröd
- 1 msk olivolja
- ½ avokado
- 1 nypa gochugaru (koreanska chiliflakes)
- flingsalt
- 1 krm färskpressad citronjuice
- 1 st 7-minutersägg

GÖR SÅ HÄR:

1. Rosta brödet i ½ msk olja i en stekpanna. Låt brödet få rejält med färg – det sätter smaken på hela mackan.
2. Låt brödet svalna något och mosa sedan avokadon på brödet med en gaffel.
3. Strö över chili och salt. Pressa försiktigt över citron och ringla över olivolja.
4. Skiva ägget och lägg på mackan.

Äggkonässören Tove Nilsson delar med sig av vårens bästa äggrecept i boken *Ägg: recept och teknik*.

Shakshuka

2-4 PORTIONER

- 1 tsk hela spiskumminfrön
- 1 tsk hela korianderfrön
- 1 krm gurkmeja
- 1 tsk paprikapulver
- ½ krm saffran
- 2 gula lökar, finhackade
- ½ vitlöksklyfta, finhackad
- 1 röd paprika, urkärnad och hackad
- 1 grön paprika, urkärnad och hackad
- 1 tsk harissa (nordafrikansk kryddblandning)
- 2 burkar krossade tomater
- 2 dl vatten
- 1 kruka koriander, hackad
- 1 kruka mynta, hackad
- 2-4 ägg
- olivolja
- salt och nymald svartpeppar

GÖR SÅ HÄR:

1. Mortla kryddorna grovt.
2. Fräs löken i olja cirka 10 minuter på medelvärme så att den blir söt och gyllenbrun – det är det som sätter smak på rätten.
3. Tillsätt paprikan tillsammans med kryddor och harissa. Stek cirka 5 minuter så att grönsakerna börjar mjukna.
4. Tillsätt krossade tomater och vatten. Krydda med salt och peppar.
5. Låt småputtra cirka 15 minuter under lock. Smaka av.
6. Gör hål i såsen i stekpannan och knäck äggen i hålen. Låt sjuda på svag värme cirka 8-10 minuter, tills äggen är klara.
7. Blanda i örter och servera med pitabröd eller rostat surdegsbröd.

Stiftelse som ökar kunskapen om eken

«Ekskogsbrukets betydelse för biologisk mångfald» är ett av flera projekt som i år får medel från Erik Stenströms stiftelse för ekskogsbrukets främjande. En stiftelse som stödjer forskning och utveckling kring eken, ett av våra mest älskade trädslag.

BAKOM PROJEKTET OM eken och biologisk mångfald står Mattias Larsson på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

De andra projekten som belönades var «Ekdöden – ett gammalt problem med nya orsaker», Johanna Witzell och Michelle Cleary, SLU, samt «Nya produktionsmodeller för ek» och «Redovisning av ett gallringsförsök», båda med Per Magnus Ekö och Ulf Johansson, SLU.

400 000 kr delades ut

Sammanlagt 400 000 kronor delades ut till projekten, vilket skedde i början av januari det här året.

«Erik Stenströms stiftelse för ekskogsbrukets främjande» bildades

2012, genom en donation på 10 miljoner kronor från jägmästaren Erik Stenström. Varje år delas avkastningen ut till forskare eller privatpersoner som vill öka kunskapen kring eken och dess skötsel.

Ett älskat trädslag

Eken anses av många vara ett av våra mest älskade trädslag. Ger ett vackert, värdefullt och varaktigt virke. Eken har den högsta biologiska mångfalden av alla trädslag – mer än 1000 arter kan leva i en ek. Det finns ekar som är mer än 800 år gamla. Det tar 120 till 150 år från det att ett ekollon gror tills ett vuxet virkesträd kan avverkas.

tjugoåtta, en

SVERIGES LANDAREAL UPPGÅR till 40,8 miljoner hektar varav 28,1 miljoner hektar är skogsmark. Av dessa är 23,3 miljoner hektar produktiv skogsmark. Källa: SLU.

Skatterna i skogen

DET LÖNAR SIG att hålla koll på aktuella skatteregler. I handboken «Skatterna i skogen» som Sydved ger ut varje år finns både regler och lagar inom skatteområdet och många exempel som du som skogsägare kan känna igen dig i.

Boken är producerad av Areal, på uppdrag av Sydved, och 2016 års version kan beställas på sydved.se

Näver får textila egenskaper och blir mjukt och flexibelt.

It's Now or Näver

PÅ ÅRETS MÖBELMÄSSA i Älvsjö visade Emma Dahlqvist sitt experimentella och nytänkande arbete med björknäver.

Materialets unika egenskaper och det faktum att det ses som en restprodukt från dagens skogsindustri, gör nävret till ett intressant material för framtida design.

Med hjälp av laserskärning har nävret manipulerats från att vara hårt och stabilt till att bli mjukt och stretchigt – kvaliteter som konventionellt förknippas med textil. Uråldriga slöjdkunskaper och ny teknologi kombineras i ambitionen att bredda vår uppfattning om vad som kan fungera som textila material i framtiden.

FOTO: Eddie Nilsson

En doft av Zlatan

ZLATAN IBRAHIMOVIC UTMÄRKER sig inte bara på fotbollsplanen, även hans nya parfym har blivit en stor succé. Han har själv varit mycket involverad i hela processen, från att ta fram själva doften till den grafiska formen. Speciellt roligt är det då att Stora Enso, som är en av Sydveds delägare, har fått leverera kartongen till den exklusiva förpackningen.

Kartongen är Performa White som tillverkas i Stora Enso's kartongbruk i Fors, utanför Avesta. Förpackningen är sedan tryckt och tillverkad av Kartongbolaget i Helsingborg.

Stora Enso har under de senaste tio åren investerat 1,45 miljarder kronor i anläggningen i Fors. Stora resurser har lagts på att få fram nya papperskvaliteter som passar att användas bland annat just till lyxiga förpackningar.

Naturen bra för immunförsvaret

Nu är det bevisat att det är hälsosamt att vistas i naturen. Forskare i USA har kommit fram till att immunförsvarets funktioner påverkas i positiv riktning när man är ute i det fria.

DET ÄR VÄL INGEN NYHET att det är välgörande att vistas i skog och mark, men nu har forskare hittat bevis för att det verkligen är så. Bland annat påverkas vårt immunförsvar på ett positivt sätt.

Det är forskare vid universitet i Illinois, USA, som har sammanställt hundratals studier om naturens effekt på hälsan.

Stress triggas kamp och flykt

Många av oss har i vardagslivet en stressig situation och detta leverne triggas igång kroppens «kamp- eller flyktsystem» vilket påverkar bland annat immunförsvaret.

Naturen gynnar lugn- och rosystemet

Om man i stället är ute i naturen kopplas «lugn- och rosystemet» igång, vilket leder till att kroppens system för utveckling, reproduktion och uppbyggnad av immunförsvaret aktiveras.

Så ta tillfället i akt och ge dig ut i friska luften och stärk på det viset din kropp och själ!

Mer skog på sydved.se

På *sydved.se* hittar du ännu mer inspiration om skog och skogsbruk. Du möter också andra skogsägare, hittar artiklar om djur och natur, jakt, friluftsliv, får tips på mat och recept, med mera. Missa inte *Nyheter nära dig*, en snabb och direkt kanal till din Sydvedare!

Min skog – startsidan
Startsidan för ditt
skogsbruk. Översikt
och genvägar till dina
vanligaste ärenden.

Min skog

- Dina personliga sidor.
- Ger koll på uppdragen med Sydved.
 - Överblick av ekonomi och betalningar.
 - Med skogsbruksplan eller karta.
 - **Nyhet!** Åtgärdsförslag från din Sydvedare.

Nyheter nära dig

Skogsägare och nyfiken på vad som händer nära dig? Ta reda på aktuell efterfrågan på olika sortiment, se bilder från skogsdagen eller läs om hur man bäst lyckas med gallring i bokskog.

Ett aktivt skogsbruk

Kunskap och fakta.
Alltid aktuellt.

- Så höjer vi nettot i gallringen
- Aktiv skötsel ger stormfasta skogar
- Ta reda på värdet på din fastighet!

Skogsägarliv

Det handlar om mer än att äga skog – att vara skogsägare är en livsstil.

- Hönsen ger nytt liv åt lagårdsbacken
- Gärdsgården – en svensk hantverksklassiker
- Så vårdar du byggnaderna på din skogsgård

Tips på recept! Nässelsoppa med ägg, skånsk äggkakaka, älgbiff med kantarellsås ...

JÄRV

[Gulo gulo]

{ TEXT: David Söderlind. FOTO: Mats Andersson }

Järven är ständigt i rörelse. Alltid beredd på att flyta fram i en effektiv galopp i terrängen. Eller för den delen att klättra upp i träd.

FÖR ATT VARA ett av våra rovdjur är den faktiskt inte någon särskilt duktig jägare. Störst framgång har den vid renjakt under vintervintern, då snöförhållandena (mjukt och löst) gynnar järven. Genom dess breda, platta fötter kan den då glida ovanpå snön. Annars har järven svårt att jaga renar eller andra större bytesdjur. Som huvudföda under sommarhalvåret blir det istället smågnagare och fåglar. Dessutom snyltar den gärna på andra rovdjurs byten, främst från lo och varg.

På tyska heter järv Vielfrass, som betyder «storätare». Det är dock troligtvis en missuppfattning och «förtyskning» av fjellfross (fjällkatt, fjällbjörn) som järven heter i Norge.

Starkt hotad innan fridlysning

I Sverige förekommer arten i fjällkedjan från nordvästra Dalarna och norrut och utanför fjällkedjan förekommer mindre populationer i skogslandskapet. Järven är ensamlevande, utom under parningstiden

då hanen och honan tillfälligt håller ihop samt en kort tid när honan tar hand om sina ungar.

Fram till att arten fredades 1969 erbjöds skottpengar från staten. Då var arten starkt hotad och det fanns färre än 100 individer kvar. Idag finns omkring 600 individer i Sverige. Arten betecknas dock fortsatt som sårbar.

Ansiktsmask

Vuxna järvar blir 65–105 centimeter långa och till det kommer också en 13–26 centimeter lång svans. En vuxen hona kan väga omkring 10 kg medan hanen väger omkring 15–20 kg. Kroppen är relativt kraftig med korta ben och påminner faktiskt mer om en liten björn än ett mårddjur. Klorna är kraftiga och kan dras in delvis.

Det stora huvudet har en kort och trubbig nos. Håret kring nosen och ögonen är ljusare än den mörkbruna pälsen, och bildar en klädsam ansiktsmask. 🌿

Ny adress för:

Posttidning B

Namn

Adress

Postnummer

Postadress

Telefon

E-post

- ☐ Ja tack, jag vill bli kontaktad av min lokala Sydvedare för kostnadsfri rådgivning.
- ☐ Ja tack, jag är ännu inte Sydvedsleverantör men vill gärna få fyra nummer av Aktivt Skogsbruk kostnadsfritt.

Ny adress? Skicka rutan ovan med både gamla och nya adressen till: Sydved, Adressregistret, Box 626, 55118 Jönköping. Alternativt mejla till: recept@sydved.se (eller faxa till 036-190927).

SVENSKA LANTRASER

FOTO: Spökarnas Fotograf

Lantrasen har ursprung från ett begränsat område och har anpassat sig till just den lokala miljön.

Rödkulla

Med livligt temperament, gott lynne och vackert röd färg betar sig rödkullan genom livet. Rasen, som erkändes 1912, är en av Sveriges äldsta nötkreatursraser och används både för mjölk- och köttproduktion. Utmärkande för rasen, förutom den röda färgen, är att den saknar horn.

Förekomsten i västra och mellersta Sverige är känd sedan mitten av 1800-talet. Ursprunget finns i den numera utdöda gamla svenska allmogekon, även kallad smålandsko.

På 1970-talet var rödkullan nära att helt försvinna och det fanns bara ett 20-tal djur kvar. Ett digert arbete med att återinföra rasen sedan dess har gjort att det idag finns över 200 registrerade besättningar. Det ger ungefär 1200 renrasiga vuxna hondjur och 400 tjurar.

Rödkullan är mycket goda betesdjur. De visar stor köldhärdighet och kan med fördel vistas ute även under den kalla delen av året.

Sydved